

Posudek oponenta
na bakalářskou práci Anny Koutské
**Der Themenkomplex ‚Sudetendeutsche‘ in der tschechischen Kinematographie von
1945. Veränderungen und Konstanten**
Praha: FF UK, 2015, 50 s.

Předložená bakalářská práce se zabývá zobrazením sudetských Němců a jejich poválečného vyhnání v československém a českém filmu od padesátých let 20. až do desátých let 21. století, proto je titul práce „v české kinematografii“ trochu zavádějící, ačkoli jsou v podstatě analyzovány filmy českého filmového studia na Barrandově – slovenská kinematografie se k tomuto tématu logicky nevyjadřovala. I v současném demokratickém českém prostředí je toto závažné historické téma 20. století provázeno vzrušenými debatami s převládajícími nacionalisticky zbarvenými klišé, jak se vlastně ukazuje i na tématu této bakalářské práce. Téma je zásadně umělecké, přesto je uvedeno kapitolou o historickém pozadí poválečného vyhnání německé menšiny, nazvanou Etapy vyhnání (Die Etappen der Vertreibung, s. 9-12). Autorka ho omezuje na bezprostřední dobu poválečnou, tedy do ukončení vysídlování německé menšiny v roce 1947, a využívá především dvě práce Tomáše Staňka k této problematice – Odsun Němců z Československa 1945-1947 (1991) a Abschiebung oder Vertreibung (2001). Hned nato se obrací ke žhavé současnosti a udává tři případy, v nichž historicky nevyřešená sudetoněmecká problematika hraje zásadní roli v současné české politice. V práci je však pojednáváno celé období od roku 1945 do současnosti. Postrádám proto v historickém úvodu alespoň náznakově popsanou situaci oněch několika set tisíc neodsunutých sudetských Němců, jak se vyvíjela od konce čtyřicátých let minulého století do současnosti – statisticky, sociologicky, postavení a práva této menšiny v ČSR, ČSSR a konečně v ČR, protože právě (a nejen) v tomto bodě se ukazuje rozporuplná politika celého poválečného Československa i současné České republiky vůči tomuto (dnes již historickému) fenoménu.

Práce si klade za cíl popsat umělecké zacházení československé a české kinematografie se sudetoněmeckým fenoménem: do jaké míry se ve filmech s touto tematikou objevují zažité historické stereotypy a jak je s nimi v jednotlivých epochách poválečné československé historie zacházeno. Autorka vybrala pět filmů z různých desetiletí, uvedla je politicko-kulturním exposé a zkoumala poté jednotlivé prvky sudetoněmeckví, jak byly ve zvolených filmech zachyceny a filmovou kritikou recipovány. Potud vše v pořádku. Ale:

- Podle jakého klíče byly jednotlivé filmy vybírány, jsem se nedočel – jsou to významní režiséři (Vávra – *Nástup*, 1952; Vlácil – *Adelheid*, 1969; Kachyňa – *Cukrová bouda*, 1980; Svoboda – *Zánik samoty Berhof*, 1983; Herz – *Habermannův mlýn*, 2010)? Jsou to význační autoři předloh či scénáristé (Řezáč, Körner)?
- Jsme konfrontováni s umělecky výraznými díly, jakkoli vznikla v dobách politické nesvobody (snad s výjimkou velmi vyčpělého Řezáčova a Vávrova *Nástupu*). Je

škoda, že umělecká stránka jednotlivých filmů nebyla zásadně zhodnocena ani vzájemně porovnána, jakkoli je obsahové a tematické porovnání jinak velmi uspokojivé.

- Zajímavá je i otázka, proč se tímto tématem bylo možné zabývat i v dobách tuhé normalizace a proč se ho zrovna ujímali vynikající osobnosti československého a českého filmu?

Na bakalářské práci oceňuji odvalu zabývat se stále ještě ožehavým tématem, její výsledek ukazuje, že československé a české umění se na rozdíl od tehdejších humanitních věd dokázalo tématu ujmout a v rámci daných ideologických omezení je umělecky téměř dokonale zpracovat. I to mělo být v práci nějakým způsobem konstatováno a posouzeno. Přes všechny pronesené výtky je však práce obsahově velmi slušná, horší už je její jazyková úroveň. Některé kapitoly jsou napsány slušně gramaticky i stylisticky, některé naopak s četnými chybami a stylistickými neobratnostmi, hraničícími leckdy až s nesrozumitelností textu (kap. 2, části kap. 3).

Bakalářská práce Anny Koutské splňuje požadavky na bakalářskou práci kladené, a proto ji **doporučuji** k obhajobě. Podle vyznění obhajoby navrhuji známku **velmi dobře** (2) nebo **dobře** (3).

V Praze 31.08.2015

Prof. PhDr. Milan Tvrdík, CSc.